

Utlåtande 2011:63 RIII (Dnr 311-1873/2010)

Att knyta ihop Gustav Vasakyrkans gård med torget vid Odenplan

Motion (2010:22) av Yildiz Kafkas (MP)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2010:22) av Yildiz Kafkas (MP) om ”Att knyta ihop Gustav Vasakyrkans gård med torget vid Odenplan” avslås.

Föredragande borgarrådet Regina Kevius anför följande.

Ärendet

Yildiz Kafkas (MP) föreslår i en motion (2010:22) att kommunfullmäktige beslutar att ge stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Norrmalms stadsdelsnämnd i uppdrag att gemensamt utreda hur en ”omvänd planprocess” kan genomföras inför gestaltningen av det nya torget vid Odenplan. Motionären framför att det idag inte finns några konkreta planer på hur torget ska se ut när arbetena med Citybanan är klara men att det är angeläget att starta planeringen i god tid samt att detta sker genom en medborgardialog.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Norrmalm, Rinkeby-Kista och Älvsjö. Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

och Älvsjö stadsdelsnämnd har inga synpunkter på motionen och har därför avstått från att svara.

Stadsledningskontoret konstaterar att det är mycket angeläget att tidplanen för Citybanan hålls så att störningarna för staden och invånarna blir så kortvariga som möjligt. Kontoret rekommenderar därför att motionen avslås.

Stadsbyggnadsnämnden framhåller att den nyligen lagakraftvunna detaljplanen för Citybanan inte reglerar Odenplans utformning, förutom den byggrätt som möjliggör nya uppgångar från tågstationens biljetthall. Då Citybanan är färdigutbyggd kommer Odenplan att bli en av Stockholms mest intensiva kollektivtrafikknytpunkter. Att flytta busstrafiken till närliggande gator bedöms därför ej som lämpligt.

Exploateringsnämnden och *trafik- och renhållningsnämnden* anser att återställandet av Odenplan inte kräver någon ny detaljplan utan ingår som en del i projekt Citybanan och därför regleras i ett övergripande avtal.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att återställandet av Odenplan inte är en detaljplanefråga utan är en del av projekt Citybanan att bygga en ny pendeltågsstation, varför en planprocess inte är aktuell. Enligt avtal med staden åligger det Citybanan att återställa torget i det skick det var innan bygget startade.

Mina synpunkter

Stockholm växer och förändras med många stora projekt som kommer att förbättra stockholmarnas vardag. En god och konstruktiv medborgardialog är därför viktig, så att de människor som berörs av förändringarna får komma till tals och vi kommer att arbeta med fler program, där förutsättningarna för olika projekt belyses noggrant.

Arbetet för den nya Citybanestationen under Odenplan har pågått i mer än ett år och är ett exempel på en stor, omvälvande förändring. Under de närmaste åren kommer torget att vara sig olikt. När Citybanan är färdig kommer Odenplan att bli en av Stockholms mest intensiva omstigningsplatser för stadens kollektivtrafikresenärer.

Motionären föreslår att Gustav Vasakyrkans gård knyts ihop med torget och att Upplandsgatan stängs av för trafik mellan Odengatan och Karlbergsvägen. Trafik- och renhållningsnämnden och SL har tillsammans utrett möjligheten för en sådan avstängning, men funnit att det skulle innebära stora negativa konsekvenser för kollektivtrafikresenärer, för transporter till och från Odenplan liksom för passerande cykeltrafik.

Arbetena med Citybanan har en snäv tidplan. Återställandet av Odenplan, i enlighet med de avtal som tecknats mellan staden, trafikverket och landstinget,

kräver ingen ny detaljplan och kan därför genomföras så snart arbetena på platsen är färdiga.

Ett förslag på möjlig utformning har tagits fram av stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden. Detta förslag innebär att trafiken på den aktuella delen av Upplandsgatan kvarstår, men gatan får en ny ytbeläggning, ny gestaltning, för att på detta sätt utformas som en del av torget.

Då det är angeläget att tidplanen för Citybanan hålls, så att störningarna för staden och invånarna blir så kortvariga som möjligt, avslås motionen.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2010:22) om ”att knyta ihop Gustav Vasakyrkans gård med torget vid Odenplan”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. Bifalla motionen
2. Anföra följande

Motionen tar upp en rad aspekter som är viktiga att ta med i processen inför ordningsställandet av torget vid Odenplan. Möjligheten att knyta samman kyrkans gård med Odenplans torgyta skulle skapa en större helhet, som lyfter hela omgivningen och ökar attraktionskraften i betydligt högre grad än om varje del ska stå för sig själv. Det är också nödvändigt att hitta hållbara lösningar angående kollektivtrafiken vid Odenplan, särskilt vad gäller busstrafiken.

Staden har ansvar för att utformningen av torget blir så bra som möjligt och att medborgardialog/rådslag hålls med medborgarna om detta. Frågan om Odenplans kommande utformning engagerar många närboende och näringsidkare och det är av stor vikt att dessa bereds möjlighet att vara med och påverka i frågan.

Vi anser att den utredning som gjorts har en rad brister och att detta måste utredas i ett bredare perspektiv. Detta bör inkludera såväl investeringskostnader som de värden som en sammanbindning av kyrkan med Odenplan kan tillföra detta betydelsefulla nav för Stockholms kollektivtrafik.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Tomas Rudin* (S) enligt följande.

Det har varit många turer kring Odenplan under den senaste mandatperioden. Framförallt har medborgarnas protester varit starka. Motionen tar upp en rad aspekter som är viktiga att ta med i processen inför ordningsställandet av torget vid Odenplan. Staden har ansvar för att utformningen av torget blir så bra som möjligt och att medborgardialog/rådslag hålls med medborgarna om detta. Detta borde ha genomförts även om det inte krävs enligt Plan- och bygglagen.

Odenplan kommer, när pendeltågstrafiken börjar trafikera stationen, bli ett betydligt livligare torg. Ytterligare tiotusentals personer kommer dagligen att frekventera torget. För att undvika att trängsel uppstår behövs en tunnelbanelösning till och från Norra stationsområdet, vilket också ger betydligt bättre tillgänglighet till området än vad en spårvagnslösning innebär. En kraftig ökning av utnyttjandet av torget medför stort behov av att kunna utvidga torget. Att knyta samman torget Odenplan med Gustav Vasa-kyrka skulle vara ett sätt att göra detta, som dessutom skulle ge kyrkan en mer central och vackrare placering.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2010:22) av Yildiz Kafkas (MP) om ”Att knyta ihop Gustav Vasa-kyrkans gård med torget vid Odenplan” avslås.

Stockholm den 6 april 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Regina Kevius

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Bifalla motionen
2. Därutöver anför följande

Det är inte bra att borgarrådet inte delar motionärens synpunkter om vikten av att medborgarna får komma till tals och ges möjligheter att påverka. Borgarrådet hävdar vid andra tillfällen att det är viktigt att både samrådsmöten och dialog skall föras på ett förtroendegivande sätt och med respekt för den enskilda individen, samtidigt som det är viktigt att människor får komma till tals i ett tidigt skede av processen. Att på detta sätt inte låta medborgarna vara med och påverka utformningen av ”nya Odenplan” är att inte respektera grundläggande demokratiska värden.

Motionen tar upp en rad aspekter som är viktiga att ta med i processen inför ordningsställandet av torget vid Odenplan. Staden har ett ansvar för att utformningen av torget blir så bra som möjligt och att rådslag hålls med medborgarna om detta. Det anses att en sammankoppling mellan kyrkogården och torget inte bör göras och hänvisas till att det skulle försämra för kollektivtrafikresenärerna. Vi anser att den utredning som gjorts har en rad brister och att detta måste utredas i ett bredare perspektiv. Detta bör inkludera såväl investeringskostnader som de värden som en sammanbindning av kyrkan med Odenplan kan tillföra detta betydelsefulla nav för Stockholmstrafiken.

Odenplan kommer när pendeltågstrafiken börja angöra stationen bli ett mycket frekvent utnyttjat torg. Tiotusentals fler personer kommer dagligen förflytta sig på torget. En målsättning måste bli att undvika att det blir alltför många genom att också ordna tunnelbanelösning till och från Norra stationsområdet, vilket också ger betydligt bättre tillgänglighet till området än vad en spårvagnslösning innebär.

En kraftig ökning av utnyttjandet av torget gör att det är av mycket stort värde att kunna utvidga torget. Dessutom får kyrkan en mer central och vackrare placering om det knyts ihop med Odenplan.

Det går att lösa problemen med bussarna 2, 40 och 65. Man behöver alls inte använda Västmannagatan fram till Vanadisvägen som sägs i ärendet. Ett mer rimligt alternativ är att låta buss 2 åka runt kyrkan via Västmannagatan och sedan tillbaka 50 meter på Karlbergsvägen till Upplandsgatan. Totalt en omväg på ett par hundra meter och en öka tidsåtgång för bussen på ca 1 minut. Bussarna 40 och 65 kan gå på Västmannagatan söderut men från Odenplan norrut fortsätta på Upplandsgatan. Här blir det ingen ökad tidsåtgång.

Alternativt kan man överväga att låta buss 2 även österifrån gå på Karlbergsvägen, utan att göra en sväng på Västmannagatan, enligt ovan. Det förkortar restiden i förhållande till idag. Övrig angöring till torget bör gå att ordna på andra sätt.

Det är uppenbart att det går att lösa kollektivtrafiken, liksom även annan angöring, och samtidigt utveckla Odenplans funktion och skönhet.

Särskilt uttalande gjordes av *Roger Mogert, Tomas Rudin* och *Olle Burell* (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Yildiz Kafkas (MP) föreslår i en motion (2010:22) att kommunfullmäktige beslutar att ge stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Norrmalms stadsdelsnämnd i uppdrag att gemensamt utreda hur en ”omvänd planprocess” kan genomföras inför gestaltningen av det nya torget vid Odenplan. Motionären framför att det idag inte finns några konkreta planer på hur torget ska se ut när arbetena med Citybanan är klara men att det är angeläget att starta planeringen i god tid samt att detta sker genom en medborgardialog.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Norrmalm, Rinkeby-Kista och Älvsjö. Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd har inga synpunkter på motionen och har därför avstått från att svara.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden har tidigare utrett Odenplans framtida gestaltning. Då Citybanan är färdigutbyggd kommer Odenplan bli en av Stockholms mest intensiva omstigningsplatser för stadens kollektivtrafikresenärer. Möjligheten att knyta samman Gustav Vasakyrkans gård med torget har tidigare utretts men då förslaget innebär att Upplandsgatan stängs av för trafik har detta bedömts medföra negativa konsekvenser för kollektivtrafikresenärer, cyklisterna och övriga transporter till och från Odenplan.

Stadsledningskontoret kan konstatera att exploateringsnämnden 2008 genom ett så kallat rådslag fört en dialog kring Odenplans utveckling. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden har gemensamt arbetat fram ett förslag till möjlig utformning av torget vid Odenplan vilken inte kräver någon planändring. Enligt förslaget utformas torget för att omhänderta de stora strömmar av människor som nyttjar Odenplan som kollektivknutpunkt, samtidigt som torget får en gestaltning med syfte att fungera som allmän mötesplats. Buss och cykeltrafik på Upplandsgatan kvarstår, men gatan får ny beläggning och ny gestaltning för att bättre knyta an till torget. I stadens anvisningar för återställande av torget ingår plantering av

trääd som kompensation för de trääd som togs bort i samband med genomförandet av projekt Citybanan.

Arbetena med Citybanan har en snäv tidplan. Återställandet av Odenplan, i enlighet med de avtal som tecknats mellan staden, trafikverket och landstinget, kräver ingen ny detaljplan och kan därför genomföras så snart arbetena på platsen är färdiga. Stadsledningskontoret anser att det är mycket angeläget att tidplanen hålls så att störningarna till följd av byggnationerna för Citybanan för staden och dess invånare blir så kortvariga som möjligt.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslår motion (2010:22) om att knyta ihop Gustav Vasakyrkans gård med torget vid Odenplan.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 9 december 2010 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 november 2010 som svar på remissen.

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller (MP), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 november 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Yildiz Kafkas (MP) vill utreda möjligheterna att knyta samman Gustav Vasa-kyrkans entrégård med Odenplan.

Vidare vill motionären utreda möjligheterna till ett utökat medborgarinflytande genom att medborgarna involveras tidigare i planprocessen.

Stadsbyggnadskontoret anser inte att det är lämplig att knyta ihop kyrkan med Odenplan genom att flytta trafiken från den aktuella delen av Upplandsgatan till omkringliggande gator. Förslaget bedöms medföra försämrade möjligheter för Odenplan att utvecklas till en långsiktigt hållbar omstigningsplats för stadens kollektivtrafikresenärer.

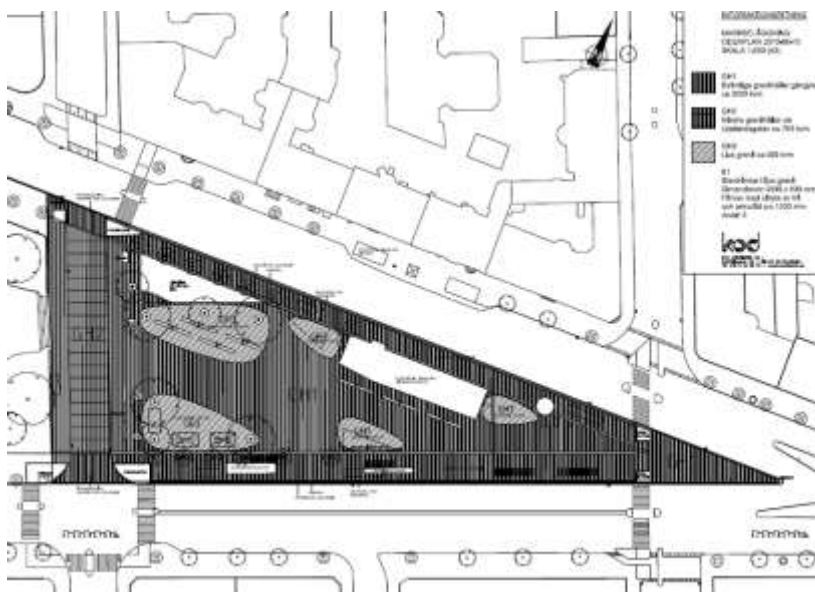
Nuvarande förslag, som tagits fram av Stadsbyggnadskontoret, Exploateringskontoret och Trafikkontoret, vilket innebär att trafiken på den aktuella delen av Upplandsgatan kvarstår, samtidigt som gatan får en ny gestaltning, bedöms som genomförbar.

Kontoret välkomnar ett utökat medborgarinflytande och prövar kontinuerligt olika modeller för samråd.

STADSBYGGNADSKONTORETS SYNUNKTER OCH FÖRSLAG

Stadsbyggnadskontoret har fått rubricerande ärende på remiss. Den nyligen laga kraft vunna detaljplanen för Citybanan (laga kraft 2008-12-04) reglerar inte Odenplans utformning, förutom den byggrätt som möjliggör nya uppgångar från tågstationens biljetthall till torget vid Odenplan. Gällande detaljplanebestämmelse för den nu aktuella delen av Upplandsgatan är gatumark.

Stadsbyggnadskontoret, Exploateringskontoret och Trafikkontoret har tidigare utrett Odenplans framtida gestaltning. Då Citybanan är färdigutbyggd kommer Odenplan, tillsammans med den gröna t-banelinjen och eventuellt en ny spårbunden trafik mot Solna, samt en rad innerstadsbussar, bli en av Stockholms mest intensiva omstigningsplatser för stadens kollektivtrafikresenärer. Den föreslagna åtgärden, då trafiken på Upplandsgatan, mellan Odengatan och Karlbergsvägen, flyttas över till närliggande gator, samt att den aktuella gatumarken övergår till en del av torgytan, bedöms av detta skäl ej lämplig.

Förslag på möjlig utformning

Ett förslag på möjlig utformning har tagits fram av Stadsbyggnadskontoret, Exploateringskontoret och Trafikkontoret, vilket innebär att trafiken på den aktuella delen av Upplandsgatan kvarstår, men gatan får en ny ytbeläggning, ny gestaltning, för att på detta sätt utformas som en del av torget. Detta förslag bedöms som genomförbart. Torget utformas för att omhänderta de stora strömmar av människor som nyttjar Odenplan som kollektivknutpunkt, samtidigt som torget får en gestaltning med syfte att inrymma alla övriga aktiviteter som förväntas fungera på stadens torg, som t.ex. allmän mötesplats, vistelse, mindre torghandel etcetera. Kontoret samtycker med

motionären om att det framtida Odenplan måste utformas och gestaltas för de boende i stadsdelen, men vill samtidigt lyfta fram att frågan dessutom har ett stort allmänt intresse för alla övriga Stockholmare.

Kontoret gör dessutom bedömningen att det gemensamma förslaget inte medför några försämringar för det generella gatunätet ur ett större perspektiv. Förslaget kräver ej någon planändring.

I motionen tas även frågan upp angående ett utökat medborgarinflytande i planprocessen. Motionären vill förstärka medborgarnas inflytande, speciellt i tidiga skeden. En omvänd planprocess föreslås, där de närboende är med från början. Kontoret välkomnar ett utökat medborgarinflytande och prövar kontinuerligt olika modeller för samråd.

Exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 9 december 2010 att överlämna och åberopa kontorens gemensamma tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Mirja Räihä Järvinen m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Torkel Tigerschiöld (MP) och Ann-Margarethe Livh (V), *bilaga 1*.

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 december 2010 att överlämna och åberopa kontorens gemensamma tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordförande Jan Valeskog m.fl. (S) och Kajsa Stenfelt (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Mats Lindqvist (MP), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets och trafikkontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 29 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

I motionen föreslår Yildiz Kafkas (MP) att Odenplan skall utformas i samråd med medborgarna. Vidare föreslås att man skall stänga av Upplandsgatan för trafik mellan Odengatan och Karlbergsvägen, och knyta ihop Gustav Vasakyrkans gård med torget.

Kontoren vill poängtera att projekt Citybanan har en snäv tidplan och detta innebär att det inte finns utrymme för att organisera ytterligare samråd. Kontoren ser stora fördelar i att knyta samman kyrkan med torget och har tillsammans med SL utrett möjligheten att stänga av Upplandsgatan, men har funnit att det får stora negativa konsekvenser för dels kollektivtrafikresenärer, dels transporter till och från Odenplan liksom för passerande cykeltrafik. Däremot är ambitionen att föra fram torgets granitmaterial till kyrkmuren för att visuellt binda ihop kyrkan och torget samt att återplantera ett antal nya relativt stora träd på torget.

Kontoren kommer under 2011 att återkomma till respektive nämnd med en redovisning av hur torget kommer att återställas efter citybanans arbeten.

Exploaterings- och trafikkontorets synpunkter och förslag

Samråd/rådslag

Återställandet av Odenplan kräver ingen ny detaljplan utan ingår som en del i projekt Citybanan och regleras därför i ett övergripande avtal. Avtalet har tecknats av staden, trafikverket och landstinget och där regleras att projekt Citybanan skall ta alla kostnader för att återställa Odenplan när man är färdig på platsen. Återställandet skall ske enligt anvisningar från staden. Staden har inte avsatt några medel, utöver de som man lagt in i projekt Citybanan, för att iordningställa Odenplans torg.

Utformningen av Odenplan har engagerat medborgarna sen lång tid tillbaka. På 1990-talet bildades t.ex. en medborgargrupp. Grupper och individer har framfört synpunkter på Odenplan vid olika tillfällen. Staden har därigenom fått en relativt stor kunskap om önskemålen.

I och med att det inte föreligger någon planprocess har staden inte genomfört något samråd enligt Plan- och bygglagen. Exploateringskontoret har dock, på uppdrag av Exploateringsnämnden, genomfört ett rådslag. Rådslaget genomfördes hösten 2008, då exploateringskontoret arbetade med en referensgrupp för att föra en dialog om Odenplans utveckling. Resultatet av rådslaget redovisades till exploateringsnämnden i december 2009. Resultatet var inte homogent utan det var en stor variation och motstridighet i de synpunkter som framkom. Kontoren har i arbetet med utformningen av torget, i möjligaste mån, tagit hänsyn till inkomna synpunkter och kommer även att göra så i det fortsatta arbetet.

Kontoren anser att torgets utformning inte bara är av intresse för de som bor på Norrmalm utan för invånare i hela stor Stockholm. Odenplan kommer i framtiden att bli en av Stockholms mest intensiva omstigningsplatser för stadens kollektivtrafikresenärer. Därför är en utgångspunkt i stadens arbete med utformningen av torget att Odenplan i första hand är en plats för resande.

Citybaneprojektet, som staden är en del av, har en snäv tidplan. Detta anser kontoren är bra eftersom det innebär att projektet kontinuerligt arbetar för att störningarna på staden och dess invånare skall bli så kortvariga som möjligt. Kontoren anser därför att man måste hålla tidplanen vilket inte medger ytterligare rådslag eller andra former av samråd.

Grönska och kontakt med kyrkan

Staden har in i det längsta arbetat för att kunna behålla flera av de befintliga stora träden, vilket inte visade sig vara förenligt med bygget av Citybanans underjordiska delar. I återställandet ingår att nya relativt stora träd skall planteras, för att skänka grönska till torget.

Att knyta ihop kyrkan med torget var en målsättning redan vid förra ombyggnaden. Denna ambition kan nu förverkligas visuellt genom att torgets granityta förs över Upplandsgatan fram till kyrkmuren. Att bredda kyrktrappan har också diskuterats men det kommer troligtvis inte kunna genomföras i samband med återställandet. Biltrafiken är sedan länge borttagen från Upplandsgatan, men busstrafik och lastning till torget och cykeltrafik finns kvar.

Trafikavstängning av Upplandsgatan

Den busstrafik som går via Upplandsgatan mellan Odengatan och Karlbergsvägen är för närvarande linjerna 40, 65 i båda riktningar samt linje 2 norrut. Därutöver behöver erforderliga transporter ske till torget via en anföringsplats på Upplandsgatan närmast Odengatan. Denna del av Upplandsgatan har också en viktig roll för cykelförbindelserna förbi Odenplan i nord/sydlig riktning.

Konsekvenserna för framtida busstrafik vid en ev. avstängning av Upplandsgatan framför Gustav Vasakyrkan studerades i en utredning om kommande behov av busstrafik vid Odenplan, som SL genomförde år 2009 i samråd med trafikkontoret. Den alternativa trafikföring som utvärderades innebar att busstrafiken på Upplandsgatan flyttades ett kvarter längre västerut, till Västmannagatan på sträckan mellan Odengatan och Vanadisvägen. Detta innebär att en omfattande busstrafik förs till en gatusträcka som idag inte har någon busslinjetrafik, vilket bl.a. innebär behov av nya hållplatslägen samt stora ombyggnader vid korsningarna Västmannagatan/Karlbergsvägen samt Upplandsgatan/Karlbergsvägen. SL konstaterade att ett bibehållande av trafikeringen via Upplandsgatan bäst motsvarar deras behov och ger bättre förutsättningar för omstigning mellan kollektivtrafikslagen med bl.a. kortare gångavstånd för resenärerna.

Den framtida busstrafiken vid Odenplan kommer att kräva ett utökat utrymme för hållplatser. Dessa behöver då anordnas på kvarterssträckor utanför Odenplans torg, eftersom torget redan idag är fullt utnyttjat. I det sammanhanget vore det olyckligt att även minska på befintliga, centralt belägna lägen vid torget genom att ta bort hållplatserna på Upplandsgatan framför kyrkan.

Vad gäller den lastplats som idag ligger på Odenplan intill Upplandsgatan finns ingen alternativ placering vid själva torget. Lastplatsen är avsedd att hantera alla erforderliga transporter till torget bl.a. torghandeln. Såvida Upplandsgatan stängs för trafik får sådana transporter hänvisas till uppställning på närliggande gator, och konsekvenserna kan bli olovlig uppkörning på torgytan.

En avstängning av Upplandsgatan för fordonstrafik vid Odenplan skulle således ge markanta negativa konsekvenser för dels kollektivtrafikresenärer, dels transporter till

och från Odenplan liksom för passerande cykeltrafik.

Mot redovisad bakgrund föreslår kontoren att exploateringsnämnden samt trafik- och renhållningsnämnden överlämnar och återoppar kontorens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 november 2010 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Lars Arell m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Yildiz Kafkas (MP), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 november 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av en motion från Yildiz Kafkas (MP) om att knyta ihop Gustav Vasakyrkans gård med Odenplan. I motionen framförs också förslag om att rådslag om Odenplans gestaltning genomförs med medborgarrepresentanter från Norrmalm.

Återställandet av Odenplan ingår i projekt Citybanan och är inget detaljplaneärende, varför en planprocess inte är aktuell enligt exploateringskontoret.

Förvaltningen instämmer med motionären om att det finns behov av grönska på torget och att detta skulle bli mer attraktivt om det sträckte sig ända fram till kyrktrappan.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Återställandet av Odenplan är inte en detaljplanefråga utan är en del av projekt Citybanans att bygga en ny pendeltågsstation, varför en planprocess inte är aktuell enligt exploateringskontoret. Enligt avtal med staden åligger det Citybanan att återställa torget i det skick det var innan bygget startade.

På uppdrag av exploateringsnämnden genomförde exploateringskontoret ett rådslag om Odenplan med medborgarrepresentanter under åren 2008/2009, men avser inte att anordna flera sådana. Exploateringskontoret planerar att genomföra ett allmänt möte efter årsskiftet gemensamt med Citybanan, då planerna för Odenplans utformning kommer att presenteras.

Odenplans betydelse som knutpunkt för kommunikationer kommer att öka i och med att Citybanans färdigställs. I samband med Odenplans tidigare omdaning utreddes

möjligheterna att stänga av Upplandsgatan för trafik mellan Odengatan och Karlbergsvägen av dåvarande gatu- och fastighetskontoret i samarbete med Storstockholms Lokaltrafik (SL). Förvaltningen kan inte bedöma om förutsättningarna har förändrats, men anser att det är lämpligt att frågan prövas på nytt av trafikkontoret och SL inför återställandet av projekt Citybanan.

Förvaltningen instämmer med motionären om att det finns behov av grönska på torget och att detta skulle bli mer attraktivt om det sträckte sig ända fram till kyrktrappan.

RESERVATIONER M.M.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller (MP) enligt följande.

Föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att tillstyrka motionen, samt att vidare anför följande:

Motionären föreslår att en ”omvänd planprocess” används för att ta fram den kommande utformningen av Odenplan. Det vill säga att medborgare tillsammans med berörda förvaltningar arbetar fram en gestaltning av torget. Detta demokratiska ”nedifrån och upp perspektiv” är en mycket god idé. Det är mycket lämpligt att de människor som lever kring Odenplan får vara delaktiga i den framtida gestaltningen av sin hemmiljö.

Många kreativa tankar har redan förts fram, som t.ex. att knyta samman Gustav Vasakyrkans gård med det resterande torget

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Mirja Räihä Järvinen m.fl. (S) enligt följande.

Det har varit många turer kring Odenplan under den senaste mandatperioden. Framförallt har medborgarnas protester varit mycket synliga under tiden. Stadsdelsnämnden har dessutom beslutat att tillskriva exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och SL om ett förnyat översyn med möjlighet för Norrmalms stadsdelsnämnd att kunna bidra med konstruktiva förslag. Vi anser att en sådan begäran borde bifallas av alla berörda nämnder, det är viktigt att staden tar större hänsyn till de boende

Reservation anfördes av Torkel Tigerschiöld (MP) och Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Motionen tar upp en rad aspekter som är viktiga att ta med i processen inför ordningsställandet av torget vid Odenplan. Staden har ansvar för att utformningen av torget blir så bra som möjligt och att medborgardialog/rådslag hålls med medborgarna om detta. Detta borde ha genomförts även om det inte krävs enligt Plan- och bygglagen.

Exploateringskontoret anser att en sammankoppling mellan kyrkogården och torget inte bör göras och hänvisar till att det skulle försämra för kollektivtrafikresenärerna.

Vi anser att den utredning som gjorts har en rad brister och att detta måste utredas i ett bredare perspektiv. Detta bör inkludera såväl investeringskostnader som de värden

som en sammanbindning av kyrkan med Odenplan kan tillföra detta betydelsefulla nav för Stockholms kollektivtrafik

Trafik- och renhållningsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Kajsa Stenfelt (V) enligt följande.

1. Förvaltningens svar avslås
2. Nämnden förespråkar justeringar av busstrafiken så att Odenplan kan knytas samman med Gustav Vasakyrkan.
3. Därutöver anføres följande

Odenplan kommer när pendeltågstrafiken börja angöra stationen bli ett mycket frekvent utnyttjat torg. Tiotusentals fler personer kommer dagligen förflytta sig på torget. En målsättning måste bli att undvika att det blir alltför många genom att också ordna tunnelbanelösning till och från Norra stationsområdet, vilket också ger betydligt bättre tillgänglighet till området än vad en spårvagnslösning innebär.

En kraftig ökning av utnyttjandet av torget gör att det är av mycket stort värde att kunna utvidga torget. Dessutom får kyrkan en mer central och vackrare placering om det knyts ihop med Odenplan.

Det går att lösa problemen med bussarna 2, 40 och 65. Man behöver alls inte använda Västmannagatan fram till Vanadisvägen som sägs i ärendet. Ett mer rimligt alternativ är att låta buss 2 åka runt kyrkan via Västmannagatan och sedan tillbaka 50 meter på Karlbergsvägen till Upplandsgatan. Totalt en omväg på ett par hundra meter och en öka tidsåtgång för bussen på ca 1 minut. Bussarna 40 och 65 kan gå på Västmannagatan söderut men från Odenplan norrut fortsätta på Upplandsgatan. Här blir det ingen ökad tidsåtgång.

Alternativt kan man överväga att låta buss 2 även österifrån gå på Karlbergsvägen, utan att göra en sväng på Västmannagatan, enligt ovan. Det förkortar restiden i förhållande till idag. Övrig angöring till torget bör gå att ordna på andra sätt. Det är uppenbart att det går att lösa kollektivtrafiken, liksom även annan angöring, och samtidigt utveckla Odenplans funktion och skönhet

Reservation anfördes av Mats Lindqvist (MP) enligt följande.

1. Trafik- och renhållningsnämnden beslutar att tillstyrka motionen, samt att anföra följande:

Frågan om Odenplans kommande utformning engagerar många närboende och näringsidkare och det är av stor vikt att dessa bereds möjlighet att vara med och påverka i frågan. Möjligheten att utformningsmässigt sammanknyta kyrkans gård med Odenp-

lans torgyta skulle skapa en större helhet, som lyfter hela omgivningen och ökar attraktionskraften i betydligt högre grad än om varje del ska stå för sig själv.

Avseende kontorets intention att Odenplan i första hand ska vara en plats för omstigning av kollektivtrafikresenärer, så kan vi inte se på vilket sätt efterfrågan på mera grönska står i motsättning till kollektivtrafikresenärernas behov, annat än ur ren utformningssynpunkt.

Det som många äldre resenärer talar om att de saknar vid Stockholms central är den gamla järnvägsparken (söder om stationsbyggnaden), en gång klassad som Sveriges vackraste park, där resande i en lugnare miljö än inne på stationen kunde invänta sina tågavgångar. Denna park exploaterades bort i början av sextioalet, till förmån för väganslutningen från Vasagatan till Söderleden.

Rörande kontorets uppfattning om bussfrågan, så är denna relevant avseende busstrafik i nord-sydlig riktning, linjerna 40 och 65. Dessa går i dag utefter Upplandsgatan både norr och söder om Odenplan. Men emedan dessa linjer inte hör till de med högst turtäthet så vore det i sak fullt möjligt att låta dessa bussar passera torget på samma plats som i dag, men i en utformning som tydligt markerar att torget och kyrkan hör ihop. Ett exempel på att en sådan miljö är möjlig är kajen utefter norra sidan av Hammarby kanal, där det går regelbunden busstrafik, men där miljön utformats så att kajen och husen utefter kajen utformats som en sammanhängande helhet, med full tillgänglighet mellan hus och kaj. Motsvarande exempel där busstrafik kunnat integreras med torgytor finns till exempel i Kalmar och Karlstad.

Rörande den betydligt intensivare busstrafiken i öst-västlig riktning, så finns inte behovet att bussarna måste svänga in mellan kyrkan och torget. Dessa följer Odengatan och/eller Karlbergsvägen fram till S:t Eriksgatan. Rörande angöring till torget och cykeltrafik över detsamma, så utgör Medborgarplatsen en utmärkt exempel på hur det varit möjligt att arrangera både cykeltrafik och angöring i utformningen av Medborgarplatsens torg.

Sammantaget borde en utformning, med beaktande av ovanstående, möjliggöra en grönyta med oaskänsla på Odenplan, som även kan vara till glädje för omstigande kollektivtrafikresenärer.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Lars Arell m.fl. (S) enligt följande.

Norrmalms stadsdelsnämnd ser positivt på motionärens ansats att utnyttja tillfället när Odenplan ska återställas efter de pågående arbetena med Citybanan till att utveckla Odenplan och sambandet med Gustav Vasa kyrka. Nämnden är för sin del beredd att delta i en planprocess och bidra till att Norrmalms invånare får tillfälle att påverka Odenplans framtida utformning

Reservation anfördes av ledamoten Yildiz Kafkas (MP) enligt följande.

1. Huvudsakligen bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anför följande:

I förvaltningens tjänsteutlåtande återges exploateringskontorets invändning till förslaget att knyta ihop torget vid Odenplan med Gustav Vasakyrkans gård. Invändningen går ut på att det ännu inte finns något detaljplanearbete på gång och att det därmed inte är aktuellt med synpunkter om torgets framtida gestaltning vid Odenplan. Utöver det anges exploateringskontorets synpunkter som följande: ”återställandet av Odenplan är inte en detaljplanefråga utan är en del av projekt Citybanan att bygga en ny pendeltågsstation, varför en planprocess inte är aktuell”.

Poängen med motionen är bl.a. att inleda en medborgardialog om torgets framtida gestaltning innan detaljplaneprocessen startas och innan tjänstemannaförslaget till utformningen av det nya torget är långt framskridna. Det finns ett stort värde i att stadsdelens invånare ges reella chanser att påverka för dem viktiga förändringarna i sin närmiljö och att staden har en vision kring hur stadens torg, särskilt inom stadsdelar som har brist på grönområden ska gestaltas.

Vid en tidigare behandling av frågan om torgets omdaning har staden genom dåvarande gatu- och fastighetsnämnden tillsammans med Storstockholms Lokaltrafik (SL) valt att inte stänga av Upplandsgatan för trafik på sträckan mellan Odengatan och Karlbergsvägen. Det finns goda skäl att denna inställning omprövas.

Vad gäller Odenplans kommande betydelse som knutpunkt för kommunikationer anser vi inte att omledningen av trafiken från Upplandsgatan mellan Odengatan och Karlbergsvägen samt flytt av busshållplatsen framför kyrkan minskar denna betydelse. Vi liksom flera boende på Norrmalm anser att det redan finns en mycket närbelägen stationsnedgång i hörnet Västmannagatan-Karlbergsvägen och det skulle vara fördel att alla resenärer inte trängs vid samma nedgång.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2010:22

2010:22

Motion av Yildiz Kafkas (mp) om att knyta ihop Gustav Vasakyrkans gård med torget vid Odenplan

Dnr 311-1873/2010

Det är inte så många år sedan torget vid Odenplans T-baneuppgång rustades upp för mer än 50 mkr, för att nu, i samband med Citybanans byggnation, rivas igen. Samtidigt finns det ännu inga konkreta planer på hur torget ska se ut när arbetena med Citybanan är klara. För att inte ännu en gång hamna i samma sits är det viktigt att omgående påbörja förberedelserna för Odenplans gestaltning.

All förändring inom stadsdelen som påverkar invånarnas miljö, hälsa och framtid bör förankras hos dem som bor där innan något beslut tas. I det sammanhanget är det viktigt att medborgarna får reellt inflytande i planeringen av det nya torget, t.ex. genom medborgardialog/rådslag. Dagens samrådsförfarande är inte ett tillräckligt effektivt verktyg för att möjliggöra invånarnas deltagande i stadsdelens utveckling. I stället borde man låta medborgarrepresentanter ingå i planarbetet som viktiga referenspersoner. Man borde också tillämpa omvänd planprocess, där medborgarna involveras redan i början av planprocessen, inte efter att allt väsentligt har avgjorts.

Norrmalmsborna är mycket engagerade i omdaningarna i sin närmiljö och medvetna om vad som behövs för att få en hälsosam och trivsamt omgivning. Det har vi bevittnat senast vid planeringen av ett galleriabygge under T-baneuppgången, då deras starka protester mot förslaget bidrog till att projektet lades på is.

Många människor i Norrmalm vill gärna se en stor grön oas på torget där kommersen inte dominerar. Ett förslag från flera norrmalmsbor går ut på att knyta ihop Gustav Vasakyrkans gård med nuvarande torget. Det skulle innebära ett lyft, inte bara för det existerande torget utan också för kyrkans gård. En sammanslagning av dessa skulle ge intryck av att kyrkan, på ett behagligt och

rogivande sätt omfamnar torget med sin gröna famn. I stenstaden som har brist på grönområden skulle detta nya gröna torg uppfylla ett viktigt behov. För det behövs avstängning av Upplandsgatan för trafik mellan Odengatan och Karlbergsvägen och flytt av trafiken till en annan vägsträckning.

Ett torg är en samlings- och mötesplats för medborgarna. För att torget ska fylla sin funktion som en trivsamt mötesplats och inte bara ett kommerscenter bör gestaltningen tas fram hand i hand med dem som ska använda det, nämligen norrmalmsborna själva.

Allmänheten bör bjudas in för att lämna in sina idéer långt innan arkitekterna sätter igång med planeringen så att frågan hinner diskuteras utförligt innan planerna är långtskridna.

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag

att kommunfullmäktige ger stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnden i Norrmalm i uppdrag att gemensamt utreda hur en ”omvänd planprocess” kan genomföras där experter inom var sitt område samarbetar med medborgarna och Gustav Vasakyrkans ledning inför gestaltningen av det nya torget vid Odenplan

Stockholm den 11 augusti 2010

Yildiz Kafkas